

TUKHOLMAN OHJELMA – VAPAUTTA, TURVALLISUUTTA JA OIKEUTTA?

Yhteenveto Ulkopoliittisen instituutin Briefing Paperista numero 49

Tukholman ohjelma määrittelee suunnan EU:n toiminnalle oikeus- ja sisäasioissa (OSA) seuraavan viiden vuoden ajalle. Se on seuraava askel kohti tavoitetta tehdä EU:sta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue.

Oikeus- ja sisäasioista tuli EU:n kolmas pilari Maastrichtin sopimuksen tullessa voimaan vuonna 1993. Alun perin se oli hallitustenvälisen päätöksenteon alaisuudessa, mutta tietyt osat siirtyivät ensimmäisen pilarin ylikansallisen päätöksenteon alaisuuteen Amsterdamin sopimuksen tullessa voimaan vuonna 1999.

Samana vuonna EU päätti tarvitsevansa tarkennetun suunnitelman yhteistyöstä tällä osa-alueella seuraavaksi viideksi vuodeksi; Tampereen ohjelma luotiin. Sitä seurasi vuonna 2004 Haagin ohjelma, joka päättyy tänä vuonna. Tukholman ohjelma tulee pohjustamaan seuraavan viiden vuoden yhteistyön oikeus- ja sisäasioissa.

Ohjelman valmistelua on monimutkaistanut sen käsittelemien asioiden herkkäluontoisuus ja pitkäaikainen epävarmuus siitä, tultaisinko Lissabonin sopimusta ratifioimaan. Lissabonin sopimus muuttaa Euroopan komission, parlamentin ja neuvoston valtasuhteita ja sillä on näin ollen seuraamuksia oikeus- ja sisäasioista tehtävälle päätöksenteolle.

Yhteistyön kehittämistä unionin sisällä vaativat monet tavoitteet. Sisämarkkinoiden oloissa ja rajatarkastusten päätyttyä Schengen-alueen sisällä rikollisuutta on kuitenkin pyrittävä ehkäisemään. Unionin sisällä maasta toiseen muuttavien ihmisten oikeudet on turvattava. Oman haasteensa asettaa myös EU:n ulkopuolelta jäsenmaihin suuntautuvien maahanmuuttopyrkimysten hallinta. Tukholman ohjelmalla pyritään luomaan suuntaviivat tälle yhteistyölle.

Maahanmuuttopolitiikka on tärkeä, mutta myös poliittisesti haasteellinen osa ohjelmaa. Yksi vaikeimmista poliittisista kysymyksistä on ollut se, kuinka suurelta osin maahanmuuttoa ja turvapaikkakysymyksiä koskevan sääntelyn pitäisi tapahtua EU-tasolla.